Obitelj

Br. 48

1. prosinca 1935

OBITELJ ILUSTROVANI TJEDNIK

U ZAGREBU 1. PROSINCA 1935

UPIJAČ PRAŠINE

Stanislav Kremenčik prodavao je upijače prašine. Za gotovo, ali najviše na otplatu. Nosio je upijač u elegantnom kovčežiću i najvolio je s njim banuti u obitelj, kad je bilo pospremanje. Nije teško naći, gdje se posprema. On je to poznavao, čim bi stupio u vežu. Čitava kuća odjekivala je od bubnjarske vatre. I Kremenčík požurio bi se na sigurno u takav stan. U takvom stanu bila su vrata širom otvorena. Divan i drugo pokućstvo nosi se van na hodnik, trskovcem se lupa i opet nosi u stan. Svaki put otvarati i zatvarati vrata bez potrebe bi dangubilo čovjeka. U stan bi dopro vrlo lako. U toj buci nitko se nije na nj ogledavao, jer kod pospremanja svatko ima puno posla.

Kremenčík bi odložio kaput, otvorio kovčežić, spojio upijač na najbliži kontakt i latio se posla. Vozio je upijač po divanu, fotelju ili sagu, dok je konačno ipak netko povikao:

»Dozvolite, šta tu radite?«

Trskari su u jedan mah stali, pospremači se sjatiše oko njega i Kremenčík je počeo govoriti:

»Šta tu radim? Divim se, kako može netko još danas u stoljeću tehnike, elektrike i napretka pospremati kao prije sto i pedeset godina. Trskovci mlate po foteljima i dragocjenim gobelinima i oštećuju ih. U čitavoj kući izgleda kao kod osvajanja tvrđave. Prašina leti po zraku i istjerana s jednoga mjesta sjeda mirno na drugo. Prašina se samo seli, a bacili ostaju. Pun ih je zrak i za čas puna pluća. Onda se čovjek ne čudi, da diagram bolesti i smrtnih slučajeva raste. Tko je preživio u zdravlju svjetski rat, postaje žrtva pospremanja.«

Kremenčík je govorio, vozio svoju spravu po sagu ili po pokućstvu, dok bi došao do rečenice:

»Mrzim na mnogo pripovijedanje. Djela neka govore! Igrao sam se časak, a rezultat?« Izvadio bi iz upijača kesicu, bila je puna prašine. Prašinu je istresao na papir, bila je lijepa hrpa. »Imate, molim, sitnozor?« pitao je onako kao da traži lončić. »Šteta, vidjeli bismo, kako sve vrvi od bacila.« Onda je bacio prašinu u štednjak, da uništi bacile, i izvadio je blok za narudžbe: »Trošak za upijač nadoknadi se sapunom, kefama i krpama kod tri pospremanja. Rate su tako umjerene, da se mjesečno i ne opažaju. Kod plaćanja u gotovu je velik popust. Smijem li zabilježiti cijenjenu narudžbu?«

Oduševljena gospođa potpisala bi narudžbu i Kremenčík je morao redovito odmah ostaviti svoj upijač u stanu.

U kućama, gdje je bila tišina, postupao je Kremenčík drukčije. U kućnoj veži napunio bi kesicu upijača prašinom, koju je nosio u paketu uvijek sa sobom, a onda bi pozvonio u kojem stanu. Trajalo je čas, dok je došao iz hodnika u stan, jer čim bi spomenuo o upijaču prašine, odbila ga je gospođa:

»Otkuda prašina kod nas? Juče smo pospremali na veliko.«

No Kremenčík navaljuje:

»Samo deset minuta vas to stoji, milostiva, i uvjerit ćete se, da svuda imate dosta prašine. Pošto svako voli vidjeti, kako se drugi blamira, dopusti svaka gospođa rado deset minuta za taj zabavni pokus.« Kremenčík prođe upijačem preko saga, dotakne se pokućstva i reče: »To je dovoljno,« i istresa iz upijača lijepu hrpu prašine. Gospa ne će da vjeruje svojim vlastitim

Slika desno:

ABESINSKI CAR HAILE SELASSIE

ovih dana s jedinim aeroplanom obilazi svoje ratnike na fronti, da ih osokoli u borbi za očuvanje samostalnosti i slobode

očima. Kremenčík izgovori svoje predavanje i vadi mudro blok za narudžbe.

I takav posjet svršavao se redovito narudžbom...

Tako je išlo još prije pet godina. Upijači su išli kao slatki med, a sad najednom kao da si odsjekao. Kamo dođe, svuda ga imaju:

»Zašto nijeste došli prije godinu dana?« I sad se zna dogoditi, da si gospa dade aparat pokazati. Kremenčík ukopča upijač i drži govor o njegovim prednostima i radi pri tome. Radi savjesno, da pokaže, što upijač i on znadu. Očisti cijeli stan, ulašti parkete, ozonom napuni zrak i kad izvadi blok za narudžbe: »Bili bi smio zabilježiti cijenjenu narudžbu?« kaže gospa, da mora sve još promisliti, neka dođe pitati kasnije.

Trči onamo bog te pitaj koliko puta, ali milostiva nije doma. Zateče je konačno ipak, ali baš pokazuje ondje njegov kolega upijač. Izgleda, kao da posprema cijeli stan. I on hoće živjeti, pomislio je. A kad se s njim sastane i upozori ga, da kod te dame ima već skoro gotovu narudžbu, kaže drug:

»Priuštio bih ti ju, ali tako mi se čini, da ona samo daje, da joj čistimo stan. Hodamo onamo, koliko samo ja znam, čovječje Božji, petorica!«

Tako trči Kremenčík od jutra do večera, a nije dobio ni jedne narudžbe. Dok jednog dana prođe oko gimnazije i udari se naglo po čelu:

»Al sam ja bedast! Ovdje mi se otvara sasvim novi svijet, sasvim novo polje za raspačavanje. Naše škole su na visokom stupnju, fali im samo upijač prašine.« I s velikom nadom stupi u realku. Pohodio je najprije podvornika, razjasnio mu je svrhu svoga posjeta i stisnuo mu u ruku desetokrunku, koju je ovaj smatrao očito za dvadesetokrunaš, i bio je pun uslužnosti.

»Vi priznajete svakome čovjeku njegovo, i takve ljude ja cijenim,« rekao je. »Da je to netko drugi, vodio bih ga k ravnatelju, neka se muči u tutanj, gubi vrijeme, neka vidi, kakav je posao s onakvim starim čudakom. Ali vam govorim otvoreno, ako to stoji filir, ovdje toga ne ćete prodati. Ovdje vlada sistem štednje i s onim starim paukom ne da se pametno razgovarati. Vaš trud bio bi banbadava.«

Ali kad Kremenčík nije prestao navaljivati, vodio ga je u prirodopisni kabinet. Profesor prirodopisa, stariji mili gospodin primi ga vrlo srdačno. U kabinetu bila je na svemu prašina od sto godina. Kremenčík ukopča upijač i dade se s oduševljenjem na posao. Isisavao je prašinu s nekakve velike ptice, a gospodin profesor je gledao sa dopadanjem. Dok je Kremenčík pripovijedao o prednostima upijača, predavao je profesor o toj pernatoj zvijeri:

»Ovo je Orao riječni, Pandion halieutes, koji se nekoč gnijezdio u ribnim krajevima južne Češke, a danas se dosta obilno nalazi u Slovačkoj. Čaporke ima tvrde i oštre i hrani se ribama. Spada među orlove, Aquilae, porodicu sokolastih grabežljivaca, Falconidae. Najveći od njih je Orao suri, Aquila fulva, koji je živio u Krkonošama, gdje je već zatrt, ali u Tatrama i na Karpatima još se nalazi. I orao morski Halieutes albicilla gnijezdi se i danas u Podunavlju. Na kraju travnja nosi jaja, najviše po četiri, od kojih se za tri mjeseca izlegu mladi.«

A kad je i Kremenčík svršio o svoju pripovijest i svoj posao, bio je profesor oduševljen.

»To je izvrsna stvar, taj vaš upijač. Očišćen od prašine orao riječni izgleda kao živ, samo da progovori! Prije je bio kao pokisla kokoš, Gallus domesticus. I bjelouška obična, Tropidonotus matrix progledala je, i ostalo, čega ste se dotakli svojim apartom.«

»Smijem li zabilježiti cijenjenu narudžbu!« šane slatko Kremenčík. »Za zavod ne može se ni zamisliti. Ravnatelj je profesor grčkog jezika, a država štedi. Ta dva nemaju za prirodopisne zbirke razumijevanja. Ali za svoje kućanstvo mogao bih takvu stvar trebati. Bio bi to praktičan božični dar ženi. Dat ću vam adresu. Pokažite joj to, i ako se ženi upijač dopane, može vam odmah potpisati narudžbu. Možda će mi ga od vremena do vremena posuditi i za ove zbirke.«

»Hvala vam, gospodine profesore,« i Kremenčík je letio niza stube, malo nije podvornika srušio.

»Onakav učenjak, i lijepo se s njim dade razgovarati. Poučio sam se i posao sam načinio. To je čudo, koje mi se nije dogodilo, ja i ne pamtim. Ima zlatno srce i stan čak na drugom kraju Praga. Ali tramvajem ću biti ondje za čas.«

Taj čas trajao je po sata. Kuća je bila stara, stube drvene, ali gospodin profesor je stanovao ovdje. To je navijestala njegova vlastita posjetnica na vratima. Dođe mu otvoriti gospođa profesorova, lijepa i mlada gospa.

»Milostiva, nosim vam božični dar od gospodina supruga,« tepao je Kremenčík.

»Hodite unutra, zbilja sam radoznala. Lane mi je dao za Božić Brehma. Preklani Enciklopediju. Ovo izgleda kao saksofon.«

Kremenčík otvori kovčežić.

»To je krasan i praktičan dar. Upijač. To je sreća u obitelji.«

»Električki upijač. Gdje bismo ovdje uzeli elektriku? Hvalimo Boga, da u ovoj kućerini imamo plin.«

»Onda dakako nema ništa,« reče Kremenčík gorko i zatvori opet kovčežić.

Išao je kući iz te daljine pješice, da uštedi.

»Šesnaest kruna, dvadeset filira i pola dana me je to stajalo, da doznam, da je onaj učenjak budala. To sam mogao imati jeftinije: Takav lijep slučaj, pa ništa,« uzdahnuo je očajno Kremenčík.

LADISLAV VELTRUSKY

Slika na omotu:
Lica i prizori iz filma »Ave Maria«.
Foto Star-film

Novela

SMRT ROMANTIKE

»Danas otkrivaju tajne svijeta auto, fotograf i aeroplan. Benzinski nas motor dovodi u daljine, a fotografski aparat pretvara najtajnije ljepote prirode u svagdanje razglednice. Romantika je pred navalom tehnike posve iščezla. Taj modri cvijet je usahnuo i ne će više nikada procvasti. Jer i sama ljubav ...«

Upravo kad je književnik dr Hans Helmut ovu zadnju riječ napisao u svome eseju: »Smrt romantike«, zazvoni telefon. Ženski glas upita, da li je tamo trgovina Sahs.

»Krivo spojeno!«

»Molim izvinite!«

»Molim, molim!«

»...ostavlja osamljene putove sanjarskih parkova obasjane srebrenom mjesečinom i prelazi na danje svijetlo sportskih zabavišta i na ceste, kojima grmi tresak motora.«

Sudbina ima bezbroj puteva i načina da čovjeka zahvati. Ovaj put je to išlo telefonom. Doktor Helmut nije nikada završio svoj esej: »Smrt romantike.« Ni čitav sat iza toga, kako je u svome eseju ljubav poslao na cestu i sportska zabavišta, sjedio je u zavodu za duševno bolesne. A dva dana kasnije bio je... No zašto da počinjem straga? Nastavimo dakle. Telefon je opet zazvrčao i opet se javio isti ženski glas, koji je pitao za trgovinu Sahs. Doktor je već htio da srdito zagrmi na onu, koja pita, i da slušalicu lupi u njezine rašlje, ali ga nešto u glasu pitačice zadrža. Radi toga odgovori uz smiješak udvornim glasom, da ovdje nije trgovina Sahs, nego književnik dr Hans Helmut i da mu je vrlo žao, što ne može udovoljiti milostivoj gospođi ili gospođici. Glas s druge strane izjavi, da je sigurno aparat pokvaren, jer je sigurno zvala telefonski broj trgovine Sahs. Doktor vrlo brzo pređe sa trgovine na dnevni red i izjavi, kako bi mu bilo drago, da gospođici učini uslugu i da obavijesti telefonsku centralu za smetnju u njenom telefonu. Zamoli je stoga, da mu kaže broj telefona. Glas nepoznate najljepše zahvali i zatim prekinu vezu. Doktor posegne mehanički za slušalicom, da nazove centralu i uredi stvar, ali onda rukom mjesto za slušalicu prihvati kutiju s cigaretama Zaveze se u duboke misli sve gledajući za iščezavajućim kolobarima dima.

Deset minuta iza toga izađe on u odijelu montera, koje je imao prošle noći na krabuljnom plesu. U naprtnjači nosio je sav svoj alat. Uzeo je auto te naredio, da ga vozi u ulicu Nobelungen do broja 34. Tamo pozvoni na vratima stana arhivskog savjetnika dra Helmana, čiju je adresu doznao od centrale.

Služavka odvede radnika, koga su poslali iz centrale, u gospodinovu sobu do pisaćeg stola, na kojem je stajao telefon, a onda ode. Nije on tu mnogo ni kvario, a pravio je što više buke, kad iz susjedne sobe dođe gospođica, da vidi, od čega je ta buka. To je dakle ona, čiji ga je divni glas doveo ovamo. Čudno, on ju je upravo takvom i zamišljao. Usprkos svoga eseja morao je doktor priznati, da ljubav i danas znade udariti najčudnovatijim putevima, da se nađe dvoje, koje zajedno spadaju. Pa nije prošlo ni četvrt sata, kada se ovo dvoje već tajno zaručilo, no trebalo je, da se i društveno stvar uredi, kako treba, da dr Hans Helmut i gospođica Izolda Helman ne budu u društvu ogovarani. Gospođica je trebala upravo sada da sa babom, gospođom savjetnikovicom, ode u posjete na dva dana gospođi generalici u provinciju. No u četvrtak će doktorov prijatelj — državni odvjetnik — na plesu karikaturista uvesti doktora u ložu gospođe savjetnikovice. Zaljubljeni redovno prekoračuju vrijeme, koje im je određeno za rastanak. Pa i gospođica Izolda morala je da uvijek još samo nešto kaže, prije nego li siđe niz stube, makar je auto bakice već više puta trubljom pozivao. I ne izostade kazna. Tim više, što je i doktor zgriješio. Mjesto da svoj alat što prije skupi i odmagli, on dođe na prozor i zagleda se za jurećim autom. No eto belaja, na vratima je stajao gospodin arhivski savjetnik. Nije mu baš bilo teško da nešto izmota pred starim gospodinom sa naočalima, koji je cijeli dan nos držao u arhivskim spisima. Dobri stari gospodin pokloni još radniku nekoliko svojih izvrsnih cigareta. Ali sada udari grom...

ELIZABETA FÖRSTER-NIETZSCHE, sestra razvikanog njemačkog filozofa Fridriha Nietzsche-a, nedavno je preminula. U dvije knjige iznijela je mnogo dragocjenih podataka o svom bratu. Zbog njezinih zasluga za nauku sveučilište u Jeni proglasilo ju je počasnim doktorom

Mladi je čovjek uprtio naprtnjaču, kad služavka otvori vrata i uvede telefonskog nadglednika. Gospodin je savjetnik još u arhivu, kad je htio kući telefonirati, opazio smetnju, pa je pozvao centralu, da poprave telefon. Kako nije bi-

JESTE LI VEĆ POSLALI SVOJ PRINOS ZA HRVATSKO SVETIŠTE JERUSALEMSKO?

U pretprošlom smo broju priložili molbu, da pretplatnici „Obitelji" također svoj dio pridonesu za oltar bl. Nikole Tavelića u Jerusalemu, te dodali ujedno ček, da se njim posluže kod pošiljanja svojih prinosa. Mnogi su se vrijedni naši pretplatnici već odazvali te poslali svoj prinos. Molimo, da to ni drugi ne zaborave. Prvi kulturni spomenik hrvatskog naroda u Kristovoj domovini zaslužuje, da bude zaista dar sviju onih, koji u sebi osjećaju hrvatskog ponosa i hrvatske ljubavi.

lo ni jednog radnika, sam nadglednik odluči da ode popraviti, ta arhivski je savjetnik u neku ruku službena osoba. Situacija je postala strašna za doktora. Ta nije se mogao sada predstaviti savjetniku i zamoliti ruku njegove kćerke. Tako je počeo govoriti, da se kakogod izlaže. No nije govorio, kao što bi govorio telefonski radnik, nego kao pisac. Da li je savjetniku došla misao, da pred sobom ima luđaka? Neopazice je dao nalog služavci, da pozove policiju. Nadglednik je kolebao između luđaka i varalice. Otmjena je cipela upućivala, da je to prije varalica, nego luđak. Kad je mladi pisac segnuo rukom za džep, da se legitimira, skoči nadglednik na njega kao ris misleći, da on želi potegnuti revolver, stisnu mu ruke straga i uze iz džepa navodnog lopova jednu fotografiju i pruži je savjetniku, koji u njoj prepozna fotografiju svoje kćerke, koju je doktor kriomice turio u džep, prije nego je Izolda u sobu došla. Tu krađu nije mogao poricati. U tome času dođe upravo policajac, a kad jednom policija stvar uzme u svoje ruke... Tu je mogla pomoći jedino psihijatrija.

Kad se na psihijatričkom zavodu probudio, stajala su kraj njegova kreveta tri stručnjaka. Tajni savjetnik, šef zavoda i profesor. Sve su moguće upotrebili, da pomognu mladom čovjeku, da se opet sjeti svoga imena, koje je bio zaboravio. I on ga se nije mogao sjetiti. O načinu, kojim bi ga trebalo liječiti, posvadiše se žestoko. Slagali su se jedino u tome, da je poludio. O tome su sastavili i zapisnik. A onda se udaljiše u žučnoj prepirci o jedinoj metodi, koja jadniku može pomoći...

Jedva su se bili udaljili, kad se kroz vrata provuče doktorova gazdarica. Dobra je duša bila strašno zabrinuta, kad doktor nije puna dva dana došao kući. Novinski izvještaj o jednome luđaku u odijelu montera dovede je na pravi trag. Kako je bila poznata su suprugom vrhovnog nadglednika bolnice, nije joj bilo teško da se provuče do njega. Vanredno se razveselila, kad je čula, da njezin gospodin nije poludio, nego da je samo zaljubljen, te da je dva dana prospavao i nadoknadio ono, što je na krabuljnom plesu izgubio. No on je morao još danas iz zavoda. Njegova je osnova bila za čas gotova i dobra je ženica bila spremna da mu pomogne. Ona leže mjesto njega u krevet, a on navuče ogrtač i kapu gazdarice... Kad dođe vrhovni nadglednik na kontrolni pregled, ona će s njime urediti. Dotle je doktor prošao pokraj čuvara, koji nije ni u snu sanjao, ko prolazi, i tako dospio na slobodu.

Kad bi sada doktor uzeo auto i odvezao se kući, sve bi bilo u redu i pustolovina bi prošla bez neprilike. No ponajprije nije bilo u blizini auta, a drugo radi toga, što su gazdaričine prekratke cipele previše tištile njegove noge i pošto se, treće i najvažnije, pošto se u blizini nalazila trafika, a doktor već cijela dva dana nije odbio ni jednoga dima, stvar krenu drugim pravcem. Kad je u trafici sav sretan zapalio cigaretu i čekao auto, po koga je trafikantica telefonirala, zgrabi neka teška ruka bravu na trafici. Na vratima se pojavi stražar:

»Prekoračenje sata!« Bile su tri minute preko sedam. Uz to: Žena, koja puši, u rukama drži svoje cipele, a konačno se vidjelo, da je to muškarac u odijelu luđaka... Bilo je dovoljno za policajca, da ga odvede.

No stvar dođe pred policajnog inspektora, koji je bio specijalista za psihijatriju. On je najprije utvrdio, da predvedeni nije utekao sa psihijatrične klinike, jer su telefonski izvijestili, da svi bolesnici leže u krevetima. Onda je utvrdio, da predvedeni nije lud. Onda izvijestiše, da u jednom krevetu mjesto muškarca leži ženska, te brzo dođoše po bjegunca. Tada tek bolesnik iskaza, da je on pisac dr Hans Helmut, a tajni savjetnik, profesor i šef bolnice, utvrdiše, da je zaista poludio. I na koncu gospođa državna savjetnikovica, koja je došla sa svojom unukom Izoldom, dokaza, da je dr Hans Helmut zaručnik njene unuke i da ima pravo uzeti fotografiju svoje zaručnice i doći u njezin stan.

Nakon što se Izolda vratila sa posjete, dođe telefonski poziv sa policije, da gospodin arhivski savjetnik dođe kao svjedok u stvari nekoga dra Hansa Helmuta. Izolda odjuri bakici i iskreno joj očitova sve. I upravo za ovakve stvari srca — bakice imaju najveće razumijevanje.

Eto tako je skok dra Hansa Helmuta sa realne vrijednosti civilizacije svršio sretno zarukama i spoznajom, da ima još vremena da se romantika proglasi mrtvom...

BERNARD REZE (T. K.)

LJUBAV LIJEPE UDOVICE

Izvorni roman
Napisala
Zdenka Jušić-Seunik

(Nastavak)

»Bilo bi priznanje, kojega se, mislim, ne trebaš stidjeti!« odgovori Hela. »Ali Petar, čini se, danas niti ne misli doći. Sirotice mala, vidjeh ga upravo u kavani, gdje igra na biljar, a ti ga čekaš!«

Rumenilo obasulo je Blaženku, kad je čula spomenuti njegovo ime, odajući time, da je pretpostavka istinita.

»Pođi sa mnom, da ne stojiš tu na jednom mjestu kao ukopana!« pozva je Hela i povuče sa sobom. »Ajde da pođemo kući, jer je već ionako dosta kasno.«

Govorila je odlučno htijući da volju Blaženke podvrgne svojoj volji. Blaženka je naslutila istinu. Polako se vraćala sabranost u njezinu svijest pomažući joj da u miru donekle ispita razlog, što je naveo Helu, da joj pristupi. Oblak pred njenim očima razvukao se i ugledala je svjetlost, a u njoj pogled sestre leden do užasa, prožet porugom bez srca, što je s uživanjem nastojala da prodre u bit njezine tajne. Tko je Helu postavio za suca njene savjesti? Tko joj je dao vlast, da se miješa u osjećanja drugoga i da ih ismjehiva svojim nepodnosljivim sarkazmom? Jer sada je Blaženka dobro opazila — Hela se njoj rugala.

»Misliš li, da ne vidim tvoj gadni cinizam?!« viknula je razdraženo. »Sve ja to vidim, varaš se, ako misliš, da ne vidim. Ja znadem, da si se šuljala za mnom sa burnim kucajem srca želeći, da ga ne dočekam. Ja znadem tvoj strah, da ga ne izgubiš iz svoje vlasti, i sreću tvoju nad prevarenim nadama mojima. Znadem, da me mrziš, jer uopće nikoga ne ljubiš. Ali ništa zato, jer se zlo zlim vraća, pa ni tebe to ne će mimoići.«

Blijeda od uzbuđenja — Hela je zurila u djevojku prenеražena i nijema, hvatajući riječ i tražeći izraz negodovanju i zaprepaštenju. No nije nalazila ništa, čime bi se obranila od udarca, koji je primila.

»Ti želiš, da on bude tvoj kao mrtva tvar, a ne kao živi stvor, jer taj imade um i srce — da, srce, za koje tebe naravno nije briga, ali koje se ne pokorava tiraniji tvojih želja. Ti hoćeš da se poigravaš svime, što ti se svidi, ne zato, što bi to bio nagon duše, već iz hira, kojemu ništa nije sveto. — Ja ništa nemam i nisam još ništa imala, pa ipak ne žalim, kad vidim, da drugima manjka još više, još daleko više: čovječanski osjećaj i ljubav — srce!«

Naglo je zasipavala optužba djevojke pokolebanu veličinu udovice Domanyeve.

»Šuti!« prekinula ju je u riječi gotovo surovo, ali tanka kora nadmoćnosti, što je još prekrivala zjalo očaja, pucala je sve više izazivajući u njoj grozan strah i osjećaj neminovnog propadanja u smrtonosne dubine.

XIII

U velikoj ljetnoj bašti kavane brujao je život i veselje. Lijep program, glazba i mirna topla noć, što se nadvila nad gradom, — sve je to prinosilo raspoloženju gostiju, što su se odmarali od sparine dana. U većem društvu drugova i Petar je zaboravljao svoje brige i veselio se s ostalima. Pio je i pušio i plesao, mnogo plesao ne birajući mnogo dame i odgovarajući toplim smiješkom na izazovne poglede.

»Sve su jednake,« govorio je sam u sebi. »Nema razlike — sve je prosta opsjena, kojoj čovjek ludo robuje. Jedna je kao i druga, a mi smo smiješne budale!...«

U vinu, u šaljivim dosjetkama prijatelja, u ritmu plesa Petar je nastojao da istrgne iz duše bol, s kojom je ovamo došao. Njezin dragi lik, što je živio s njegovom mladošću, zamro je u grču patnje. Komad po komad otpadala je pozlata dragocjenog okvira, koji je kitio njezinu sliku. Katkada je mislio, da nema više sastanka među njima, a onda bi opet odbacio tu misao kao osudu i prokletstvo nad njim, koje nije zaslužio. Katkad je očajavao, a tad bi se opet ponadao, da sve nije još tako zlo.

A iste te noći, kad su raznoliki osjećaji povukli Petra u svoje kolo i ubacili mu u dušu sjeme nemira, sumnje i muke — iste te noći Hela je bdjela misleći na nj. U gostinjskoj sobi zabavljali su se njezini uz karte i smijeh, pa ni Milko nije manjkao. Govorilo se o svemu i svačemu, šalilo se i naviještavalo skori dolazak brata Željka, koji je danas pisao, da je položio ispite, no Hela se brzo povukla u svoju sobicu. Nije palila svijetlo, jer je noć bila tako vedra, da se vidjelo kao po danu. Sjela je uz prozor. Kao mrki fantomi uskrsnuše oko nje događaji minulog doba šuljajući se oko nje, da je pograbe i prisile, neka im pogleda u lice. A najbolnije i najjasnije od svega proživljavala je Hela sukob s Blaženkom. U ušima još joj je zvonio njezin glas preobražen od srdžbe.

»Ti ne znaš za ljubav, jer nemaš srca! Tvoje se dobro osniva na zlu drugih, ali zlo se zlim vraća«.

Htjela se nasmijati, ta govorilo je to dijete, koje ona nije ozbiljno shvaćala; no proti njenom očekivanju te riječi nisu pripale zaboravu.

Zar uistinu ona nije mogla da ljubi, kao što ljube druge žene; zar je njen život uvijek imao da sadržava samo žaljenje za minulim, a nikada zdravu mladenačku radost nad sadašnjicom i još sretnije pouzdanje u dane budućnosti? Zar je klonulost, koju je dosada osjećala, imala da bude njenom stalnom pratilicom kroz život vječno ispunjen kumirskim klanjanjem prošlosti? Ne. Hela je slutila, da to ne može biti, a niti to ne želi. Ona je tražila od života položaj i

sjaj, blještavilo raskoši i radost svake vrsti. Ali na mogućnost jedne ljubavi, na mogućnost tihog i povučenog življenja za sreću drugoga i svoju vlastitu, na to nije Hela ni polagala važnost smatrajući to svojstvom malih duša, što se plaše da traže nešto više.

Petar, njegova privrženost i ljubav — to je bila senzacija, koje je slast htjela da iskuša; ali i još više nego senzacija, jer je ta ljubav mogla da ispuni prazninu u njezinom životu i da ukloni besmislenost njezine sadašnjice... da je on eto nije odbio. Pa zašto je to učinio, ako nije drugu ljubio? Da joj njezina neiskusna sestra nije ipak preotela vlast nad njim? Kad bi znala, što se s njim događa, pomoglo bi joj to možda, da se ponovo nađu. I više nego ikada dosada — Hela je osjetila gorčinu, što je posve sama. Međutim prvi korak morala je opet da učini ona, prvu toplu riječ imala je ona da rekne, a to njoj nije bilo lako...

XIV.

Sama u atelieru, očekujući sa zebnom i uzbuđenjem, hoće li on skoro doći, Hela se sama sebi pričinjala kao kakav drski provalnik, koji traži zgodu, da iskoristi odsutnost vlasnika. Pred njom je ležao komad papira istrgnut iz bilježnice, a napisan Petrovom rukom i na njemu ona je ponovo čitala tri riječi zabilježene očito u brzini i pod vlašću nekog jačeg duševnog pokretanja:

»Hela je otišla!«

Slova igrahu pred njezinim očima vrtoglavom brzinom. Poput udaraca čekićem ozvanjale su riječi, kojih smisao nije mogla pravo da dokuči, i sumnja spojena sa bojazni nukala ju je da zaroni ili bar da pokuša zaroniti u bit zagonetke, što se javila: Zašto je on to napisao? Tiho, nezapaženo od ukućana, ona je ovamo došla nakon mnogih dana, što nije dolazila. Kao vjetar uspela se stepenicama izbjegavajući da koga sretne. Ključ od ateliera nalazio se na poznatom mjestu, u kutu prozorčića u hodniku, kamo ga je on uvijek stavljao za slučaj, da ona dođe ovamo prije njega. Bar ga je na čas htjela vidjeti ne pomišljajući, što bi mu kazala i čime bi svoj dolazak opravdala, kad je dosada namjerno svaki sastanak uklanjala.

Tu je sve bilo onako, kao što je ostavila, i činilo se, da Petar za to vrijeme nije niti dolazio ovamo. Jedino onaj papir na njegovu stolu nije prije opazila i onih nekoliko riječi napisanih dršćućim slovima bijaše znak, da je on mislio na nju i da je spomenuo njezino ime.

Ali zagonetka je lebdila pred njom rastući do neslućene veličine, ovijajući se oko njezinih misli i vukući je za sobom u nemir i strepnju. Te napisane riječi sadržavale su možda vrisak radosti i olakšanja ili vapaj tuge, zov za njom, krik srca čovječjega iskidana bolju. One su značile tajnu, koju nije nikako znala da riješi... Nije znala, šta bi. Najradije bi pobjegla. No kuda da bježi, da ne čuje taj vjerojatno veseli pozdrav oslobođenju od more, što je tištila grudi

njegove? Kuda da bježi od svog vlastitog straha pred otkrivenjem suvišnosti svoje? Pa kuda konačno i da uzmakne pred čovjekom, koji se nečujno kao duh pojavio u sobi i zastao kao okamenjen ne vjerujući sam sebi? Ona nije čula njegov korak na stepenicama, nije primijetila, da se vrata otvaraju i da on ulazi, dok se nije okrenula da pođe.

Petar je stajao pred njom... Mnoge neprospavane noći urezale su tragove u njegovo lice i borba duše ostavila je na njem umornost i sjetu. Njegove kretnje postale su trome, a pogled sumnjičav i mračan. Zar se ona nije varala? Zar je to bio Petar?!

Njegov pozdrav i nije bio pozdrav. Bio je osmijeh pobjednika, zadovoljstvo jačega pri svijesti o svom uspjehu.

»Ja sam znao, da ćete vi doći! Čekao sam vas i nisam gubio nade. Vjerovao sam u naš susret i u vas, Helo! Znadete li, što mi se jučer prisnilo? Vi ste dolazili k meni preko dubokih jaruga, uz opasnost života — dolazili ste mi ususret, a ipak smo se mimoišli, jer su naši pogledi bili puni sebe, blaženstva očekivanoga i opojne nade u sutrašnji dan, u budućnost našu. Prošli ste kraj mene, a ja, luđak, ni maknuo se nisam, obezumljen od boli, kidan stravom i uzaludnim naporom volje da potrčim za vama i da vas stignem. Bilo je to grozno, ali ipak samo san, a sadašnjost je drugačija odredivši, da nema mimoilaženja i rastanka, jer vi ste uz mene i ja vas ne puštam — nikada vas više ne puštam.«

Tvrdi izražaj njegovih crta nestao je promijenjen blagošću i tihom srećom, što je upravila njegov korak i vinula se iz njegovih riječi poput jedva čujnog daška:

»Došli ste, opet ste došli! Helo, vi ste utjelovljena moja misao, uslišani zov moje žudnje, što vas je slijedila na vašem putu. Vi ste živi odraz moga pregnuća, da mi dane pozlati vizija sreće u obliku dviju nježnih ruku...«

Tama je ispunila sobu, jer se oblaci skupljahu sve više. Tišina u cijeloj kući i napolju podudaraše se sa svečanošću trenutka, kad se susprezivao dah i zatomljivala obična riječ.

»Sreća u obliku zagrljaja žene!« smiješila se Hela. »Ne znate li, Petre, da je taj zagrljaj već mnogima donio i bol pored radosti i kajanje nad krivim tumačenjem tog zagonetnog pojma? Kajanje nad zjalom očajne praznine, što je bila dekorirana kojim toplim pogledom, prijaznom riječi ili vrućim cjelovom, koji je budio pomisao na nešto lijepo i više, čega uopće nije niti bilo...«

»Dekor praznine i laži!« opetovao je tiho Petar. — Znadem, da je tako u mnogo slučajeva. Pa ipak ja nisam htio da mislim na to. Nisam htio da čujem glas paklenog zadovoljstva, što imade i obmane i laži. Zašto ste to spomenuli?«

Kao da je neka nepoznata sila srušila snove. Njene riječi značile su mraz na njegove nade. U njezinom odgovoru bio je otrov, kojega je samo jedna kap dostajala, da uništi nježni život

UČENICE DOMAĆINSKE ŠKOLE SA SVOJIM UČITELJICAMA ČASNIM SESTRAMA MILOSRDNICAMA U LOVREČINI GRADU

tek probuđenog ufanja u ljepše dane. I Petar je osjetio, kako istina o njihovom posve različitom naziranju potamnjuje sjaj njegovih naivnih sanjarija. Još uvijek bila je to Hela, koje dušu on nije poznavao. I ta tuđa žena motrila je njegove pokušaje, da obnovi jedan drugi život za njih dvoje, ali motrila je s ironijom i nerazumijevanjem, s radoznalošću i s ponižavajućim sažaljevanjem.

»Nastavit ćete sa slikanjem, zar ne?« kazala mu je Hela prilazeći slici i pažljivo je promatrajući. I odjednom neka nježnost prelila se njenim licem prodahnuvši svaku njezinu riječ. »Moja slika! Kako ste je radosno započeli, koliko ljubavi leži u svakom potezu kista! A onda, prekinuli smo posao i prolazili su dani, a da nismo ni pomišljali na nedovršeno djelo, što čeka obnovu časova stvaralačkog poleta, velike volje i još većeg očekivanja.«

Možda je Hela htjela još i više da kaže. Možda je i njome prolazilo kajanje ili žudnja, no šutnja je pobijedila ne dopustivši da mu povjeri, što je mori.

»Jeste li opazili?« prekinuo je Petar šutnju, pokazavši na onaj komad papira na stolu, na kojem je malo prije pročitala riječi, što je tako zbuniše: »Hela je otišla!«

»Htio sam da olakšam bol i da ocrtam, kako i zašto je došlo do toga, da sam ostao sam, jer ste vi otišli. Ali nisam napisao više nego one tri riječi — nisam jednostavno mogao izdržati i potrčao sam napolje, da me sasvim ne svlada očaj.«

Ona nije odgovorila. Izašli su iz ateliera, koji je krio uspomenu i nade. Na ulici među šetaocima — okruženi drugim dojmovima — postadoše opet kao i prije robovi konvencionalnosti i obzira, mirni i ravnodušni ljudi, koje ništa ne uznemiruje niti razlikuje od ostalih.

Međutim je ljeto prolazilo. Prolazili su mjeseci sa vrućim danima i noćima; odmicalo je vrijeme, kao da ga netko nosi, i prvi lahor rane jeseni uzljuljao je zrak... Zajedno sa danima ljeta odmicali su dani Petrove idile, a Helin portret bio je već završen.

(Nastavit će se.)

NA AZURNOJ OBALI

Ove je godine filozofski fakultet sveučilišta u Aix-Marseilleu priredio četiri ferijalna tečaja za inozemce pod imenom Collège International u Cannesu kraj Nice.

Cannes nazivaju Francuzi »biserom Rivijere«. To je grad pun cvijeća, palma, pinija i eukaliptusa. Najljepši dojam čini Cannes u večer. Njegova Croiseta, 3 km duga promenada uz more, dostojni takmac Promenade des Anglais u Nici, okrunjena je raskošnim hotelima i vilama, kojih su perivoji u večer upravo čarobno rasvijetljeni. U travi i grmovima postavljeni zeleni reflektori pričinjaju se kao goleme krijesnice, a osvijetljeni vodoskoci čini se, da prosipavaju same bisere i raznobojno drago kamenje...

Nezaboravne su večeri, što smo ih provodili čitavi mjesec dana na Croiseti u Cannesu!

Uz tri do četiri sata predavanja, što smo ih svako prije podne imali u internacionalnom koležu, spadaju u program tog koleža i izleti na kojima smo upoznali cijelu francusku Rivijeru i dio Primorskih Alpa do tisuću metara visine.

Vidjeli smo Juan les Pins, Nicu, Monaco, Monte Carlo do Mentona, a iz Grande Corniche divili smo se jedinstvenom pogledu na taj dio Rivijere. Zatim smo upoznali divnu obalu iz Cannesa prema zapadu preko Saint-Raphaela do Saint-Tropeza. Prošli smo Corniche d'Or, (Zlatni Vijenac), 41 km dugu cestu, nad kojom se dižu grimizne pećine, koje se divno odrazuju u azurnom moru. Sunčani predjeli, gdje se osjeća gotovo tropska vrućina, izmjenjuju se sa gustom hladovinom, koju poput golemih suncobrana bacaju zelene pinije. Ne bi bila slika toga kraja potpuna, da ne spomenem još čitave hrpe cvijeća, koje bujno cvate u neobično žarkim bojama. Grimizne pećine, azurno nebo i more, tamne pinije, šareno cvijeće, bijele vile s azurnim kapcima na prozorima čine takvu bogatu šarenu cjelinu, da to čovjek mora da vidi, ako hoće imati pravu predodžbu ljepota »Azurne obale«.

Tišina je ovdje savršena. U tom su se kraju sklonili od vreve i raznih svečanosti, kojima obiluju mondena kupališta Rivijere kao Nica, Cannes, Juan les Pins, mnogobrojni svjetski umjetnici i pjesnici. Pred ulazom u vilu, koja nosi ime »Maison Close« (Zatvorena kuća), čitamo ploču, da je tu boravio kompozitor Gounod, a malo podalje u drugoj vili — njegov libretista Barbier.

Svi su se naši izleti odvijali lijepo po programu, jedino na ovom izletu, koji se već od početka malo odmakao od programa, jer se jedna mala grupa nas iz Jugoslavije odijelila od ostalih, da produži izlet do ribarskog mjesta St. Tropez. U tom nas je mjestu, izvan programa, iznenadio jaki pljusak kiše. Mi smo onako nepripravni za kišu uletjeli, da se zaklonimo u jedan bar na morskoj obali.

Taj je priprosti bar bio lijepo ukrašen kao morsko dno, a u njemu su se okupili neki ribari i mornari iz susjedne luke. Pjevali su provansalske ribarske pjesme i plesali narodne plesove.

Tu smo našli kraj i more, koji nas je mnogo sjećao naše domovine i njezinih prirodnih ljepota, za razliku od umjetnih ljepota, kulisa i mondenog života u Cannesu i Nici, koju smo vrlo često posjećivali.

Bili smo i na zelenim otocima Lérins. Na dražesnom otočiću Saint Honorat, koji je dug 1.500 m, a širok samo 500 m, nalazi se najstariji galski samostan, koji je god. 410. osnovao sam svetac, čije ime otok nosi. Na tom je otoku samo benediktinski samostan sa napuštenom tvrđavom nasuprot neizmjernoj morskoj pučini, koja nas sjeća vječnosti.

U Alpama smo prošli romantične i upravo divlje predjelje, gdje dobra automobilska cesta prolazi ispod vitkih viadukta, kroz tunele, pokraj slapova i gorskih potoka, zatim se uzdiže na pećine, koje se vertikalno spuštaju u uske klance. Dobre ceste i vješti šoferi činili su, da se i oni najplašljiviji izletnici nisu više bojali, premda su nas mnogi križevi, koji su usječeni ili narisani u pećine, sjećali, da su se tu često događale nesreće.

Tako smo prošli romantične »Vučje klance«, Les Gorges du Loup, i još romantičniji La Vallée de la Vesubie sa sredovječnim trubadurskim gradovima, koji poput orlovih gnijezda sjede na vrhuncima visokih pećina. Počeci nekojih tih gradića spadaju još u keltska vremena, u treće stoljeće prije Krista (Vence). Najviše nas je zanimao kameni gradić Gourdon, koji se popeo na visinu od 760 m i koji nas je mnogo sjećao našega Vrbnika nad morem. Najudaljenije mjesto u Alpama, do kojega smo došli na našim izletima, bilo je gorsko lječilište Saint—Martin, u visini od tisuću metara među gorskim bujicama, koje protječu sredinom nekojih njegovih ulica.

Na svakom izletu pružale su nam se nove ljepote i novi nezaboravni vidici.

Sve, što smo vidjeli i doživjeli za vrijeme našeg boravka u Cannesu i na izletima, i predavanja, koja smo čuli od vrsnih profesora u Internacionalnom koležu, a koja su se ticala ponajviše francuske povijesti i književnosti, naročito provansalske, sve to čini zaobljenu cjelinu i jasnu sliku ovog divnog dijela Francuske, koji se zove Provanca, i njene Azurne obale.

IVKA MARUŠIĆ

Slika lijevo:

VELIČANSTVENA PROMENADA U GRADU CANNESU NA UBAVOJ FRANCUSKOJ OBALI

NOVCA KAO LIŠĆA

Veseli roman iz američkog života

Napisao Petar B. Kyne, preveo V. S.

(Svršetak)

»Tučeni smo!« rekao je hrapavo. »Do kostiju smo tučeni.«

»Dobro, pa neka budemo tučeni,« Elmer će mirno. »Samo to bih rado znao, kako smo bili tučeni.«

»To vam mogu razjasniti. Kad ste Bunkeru pokazali vrata, pošao je ravno k poreznom utjerivaču i podnio prijavu proti vašem stricu te je poduprо knjigama i vlastitim svjedočanstvom. Čitav zbor računskih stručnjaka računao je punih pet tjedana, da utvrdi, za koliko je vaš pokojni stric prevario državu na porezima. Za svaku godinu su izračunali, koliko je dohodarinskog poreza vaš stric platio i koliko bi bio morao platiti, kad ne bi bio utajio svojih dohodaka. Konačno su zbrojili razlike svih tih godina i dobili svotu, koju vaš stric još danas duguje državi. Ta svota iznosi dvjesta trideset i jednu tisuću devetstotina i četiri dolara i osam para.«

»Ali kako je Bunker mogao odnijeti svojih deset tisuća?«

»Pogodio se tako s poreznim uredom, koji to hladnokrvno i priznaje. Prije nego li je Bunker predao knjige, tražio je od poreznog ureda jamstvo, da smije primiti svoj dio neokrnjen. Porezni je ured uvidio, da će imati koristi, pa je pristao.«

Nekoliko su se časaka šutke gledali, a zatim je na Elmerovu obrazu zaigrao veseo smiješak.

»Kažite mi, gospodine, jeste li vi uzeli svoj zaslužak već pred slomom.«

Odvjetnik je umorno zanijekao.

»Onda se ta lakrdija izigrala na vaš račun,« rekao je Elmer i dignuo se. »Znate, što trebate da učinite sada? Ščepajte za kose poreznog utjerivača i počnite se pogađati s njime. Uzmite mu iz ruku knjige i pregledajte, jesu li računi pravilni. Ako jesu, onda se pogodite s njim, kako vam se čini najbolje, i ono, što dobijete, vaše je. A što se mene tiče, hoću da se uvijek riješim te smušene stvari. Nemam ni vremena ni volje, da se i dalje borim za nešto drugo osim za svoj svagdašnji kruh. I što više odlažem taj jedino pravi boj, to sam na lošijem. Ionako sam za procesijom zaostao za punih osam mjeseci. Morat ću junački žuriti, ako hoću da je dostignem.« Pružio je ruku, da se oprosti. »Bili zdravi, gospodine! Odlazim.«

»Kamo?«

»Natrag u Pilarcitos.«

»Ali mojih računa još uvijek nijeste pregledali.«

»Ne zanimaju me više. Pregledat će ih već ostavinski sud; odobri li ih, dobri su i za me. Naš mali Elmer mora sada bježati, jer mu se strahovito žuri. Zbogom!«

»Elmere, dragi moj mladiću, neizmjerno mi je žao.« Duboko ganut odvjetnik posve je zaboravio na se i ne znajući stao je u tom času »tikati« mladića.

»Ne sažaljavajte me, gospodine. Ja sam jedna od onih ptica, koje nikad ne mare za saučešća. Ta ni meni lično nije mnogo žao, što je došlo do toga. Istina je, malko sam razočaran, ali vjerujete mi, ne radi sama sebe. Novcem, što mi ga je ostavio stric Hiram, bio bih usrećio djevojku, o kojoj sam vam već pripovijedao. Zbog nje same želim, da se Bunker nije nikad rodio. Čemu da sad plačem i jadikujem! Kad bude porezni utjerivač dokazao svoje pravo, predajte mu taj listić i pozdravite ga u moje ime.« Elmer je položio na stol bankovni ček, što mu ga je pred ciglih petnaest minuta odvjetnik bio predao. »Zdravstvujte! Nadam se, da ćete dobiti, što vam pripada i za što ste se mučili. Ja ne ću dobiti ništa, ali nijesam se ni mučio za to. Pišite mi katkad i javite, kako vam ide.«

Muževi su toplo stisnuli ruke i rastali se.

XII.

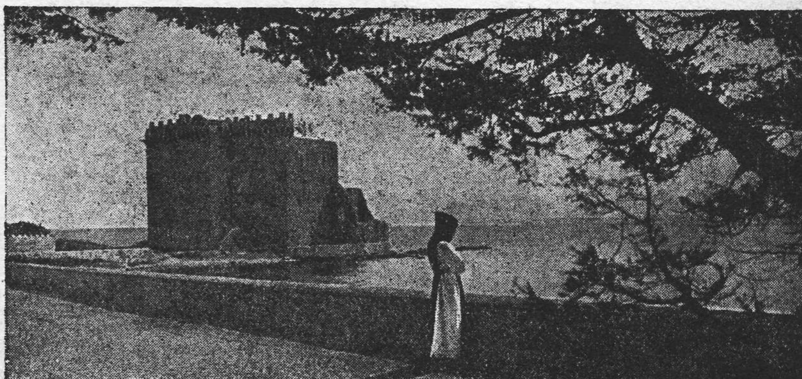
Elmer je u hotelu spremio svoje stvari i složio u kovčeg. Telefonirao je u hotelsku pisarnu i zatražio račun.

U četiri sata poslije podne sjedio je već u vlaku, koji je dahtao prema zapadu. Tri dana kasnije istupio je na kolodvoru u Pilarcitosu i pješke pošao kući. Kod kuće ga je prvi pozdravio njegov lovački psić Pikec, koji je od velike radosti skakao u vis i veselo lajao. Zatim se pojavio crni sluga Jasper. Elmer ga je pozvao k sebi i isplatio mu zaslužak do zadnjeg dana.

»Ne ću te više trebati, Jaspere,« rekao je iznenađenom crncu. »Žao mi te, jer si bio marljiv i vjeran sluga, ali više nemam toliko, da bih te mogao plaćati. Večeras ću večerati u gradu.«

Ostavio je žalosna Jaspera, koji je nijemo gledao za njim, i pohitao do najbliže telefonske kabine, da nazove Nelku.

»Nelko, ovdje Elmer. Kod kuće sam, opet sam kod kuće i suh kao turski papar. Želim, da se odvezemo nekamo na večeru — možda će to biti posljednji put — i pričat ću ti potanko sve, kako je bilo. Još nikada nije čovjek dobio toliko zaušnica, koliko sam ih dobio ja u zadnje vrijeme, pa ipak još uvijek stojim na vlastitim nogama i gledam preda se čistim očima. Stričevi milijuni rastopili su se poput grudice sladoleda, kad je položimo na peć. Nelko, još nijesi čula tako smiješne priče! Spremi se za smijeh!«

Slika desno:

NAJSTARIJI GALSKI SAMOSTAN NA OTOČIĆU SVETOG HONORATA, KOJI JE G. 410. OSNOVAO SVETAC, ČIJE IME NOSI, NALAZI SE NA UBAVOJ FRANCUSKOJ OBALI

»Oh, Elmere moj! Veoma mi je žao!« Nelkin je glas bio pun prigušenih suza.

»Ne, Nelko, molim te lijepo,« molio je Elmer pun ljubavi. »Ne žalosti se radi mene. Možda kasnije, kad budem sam stao uzdisati, ali sada još ne. Bio sam tučen, ali nijesam dotučen. Još imade u meni krvi i još ću zasukati rukave! Pričekaj malko, pa ćeš vidjeti.«

»Zar nijesi zdvojio, Elmere? Ded, reci mi istinu!«

»Čemu? Kad bih zdvajao radi toga, što nemam novca, bio bih već odavno u grobu. Nije loše, samo suh sam, tako da zvečim, kada hodam.«

»Doista strašno je,« Nelka će, »ali ja sam usprkos toga srećna. Elmer mi se vratio. Sve ostalo je bez važnosti.«

»Vratio sam ti se, ali nijesam došao po tebe,« Elmer će gorko. »Bilo bi podlo tražiti od tebe, da dijeliš sa mnom siromaštvo. Zaboravi, Nelko, da sam te isprosio, i oprosti mi.«

»O tom ćemo govoriti kasnije,« odgovori djevojka mirno. »Javi se na veče u sedam sati kod Tullijevih.«

Točno u sedam zaustavio se pred Tullijevom kućom raskošan nov auto, kojim je Elmer za posljednji put upravljao. Nelka, koja je već bila spremna, veselo je skakala niz stepenice i nestašno se popela na mekano sjedalo k mladiću, koji je šutio. Velika su kola krenula i odjurila širokom bijelom cestom prema gostionici Josipa Angellottija. I ondje, dok su večerali, pričao je Elmer djevojci čudnovatu priču o bajnom milijunu, koji se rasplinuo u ništa. Kad je svršio, Nelka je nemirno vilicama bušila stolnjak i plašljivo ga upitala, što kani sada.

»Što? Moram potražiti posao bilo kakve vrsti.«

»Ali, dragane, sad si u Pilarcitosu načelnik i školski odbornik. Kaniš li se valjda odreći svega toga i otići nekamo drugamo?«

»Ne! Ostat ću kod kuće, ako samo budem mogao pošteno preživljati. Kad bih se odrekao načelništva i školskog odborništva te otišao, svaki bi znao, da sam se prestrašio i pobjegao.«

»Znaš li možda, kako će ti se sad svi smijati! Ti ni ne slutiš, kako je teško čovjeku, kojemu se sav grad izruguje!«

»O tom sam već mnogo razmišljao. Smijehom me ne će uništiti.«

»Ali trpjet ćeš mnogo. Ne bih te više osuđivala, kad bi napustio grad.«

»Ostajem, pa neka bude, što hoće. U svom sam životu popio mnogo pelena i još ću ga popiti.«

Nelkine su ga smeđe oči promatrale i rasta pale se od neopisive ljubavi.

»Elmere, moj jedini!« šaputala je.

Te su jednostavne riječi, tako pune istinskog ganuća, napunile suzama Elmerove oči.

»Nemoj, Nelko, molim te,« molio je. »Ljubim te više od vlastitog života, ali, ali, Nelko, — ta razumiješ, ta znaš, što mislim, dragano. Jer te ljubim, ne ću nikad dozvoliti, da se udaš za beskućnika. Prije nego li budem imao toliko novca, da te dostojno opskrbim, bit ću već star bljutavac — oh, molim te, da me shvatiš. Nelko! Volim te i čeznem za tobom, ali bio bih podli sebičnjak, kad bih te molio, da me čekaš.«

»Razumijem te vrlo dobro, Elmere. Ne očekujem, da me moljakaš, da čekam, jer istina je, da čekati više ne ću. Kad se s tobom vjenčam, želim uživati sreću i radost, a ne križeve i teškoće vječnog siromaštva. U banci imam dobru službu i — smjesta me odvedi odavle, da ne stanem plakati.«

Elmer je odmah podmirio račun i odvezao se s djevojkom kući. Nakon vožnje od pet milja prispjeli su do prvog svoda, koji je rasvjetljavao cestu u predgrađu Pilarcitosa, i tu je djevojka lagano povukla Elmera za rukav.

»Vozi do svijetla, Elmere, i zaustavi,« naredila je i Elmer je poslušao. Tada je iz torbice izvukla pregršt listina, napisanih na pisaćem stroju, i predala mu ih. »Čitaj!« zapovjedila je glasom, koji je bio strašno srdit.

»Što je to, Nelko?«

»To su završni računi o ostavštini tvog strica Hirama, koje je gospodin Absolom Pik predložio na odorenje ostavinskom sudu. I ti si primio jedan primjerak, ali jer ih nisi dospio pročitati, poslao ih je odvjetnik poštom meni, da ti ih kojom zgodom predam.«

»Kako — kako je to — ja nijesam znao, Nelko, da te poznaje!«

»Čitaj, ludove! Hotice se nećkaš, jer bi želio, da poludim! Čitaj, velim!«

I Elmer je čitao! Čitajući doznao je čudovitu novost, da sjedi kraj jedine još žive potomkinje Benedikta Catherona — one, koja je iz ostavštine Hirama Butterwortha primila jedan milijun i sedamdeset i osam tisuća dolara! Ozbiljan je bio obraz Elmerov, kad je svinuo listine i vratio joj ih.

»U tvojoj sam sreći srećan i ja, Nelko,« rekao je mirno. »Vrijedna si u najpotpunijoj mjeri. Neka te Bog blagoslovi! Neka nebeski blagoslov prati tvoje bogatstvo, da nikad više ne osjetiš gorčine siromaštva!«

»Već sam ti kazala, da ne ću čekati, da postaneš star bljutavac. Još nikada nijesam progovorila istinitijih riječi! Oh, dragi moj, znala sam sve već od početka! Znala sam, kako će ti malo ostati, kad bude sve isplaćeno; i kad sam pomoću gospodina Pika otkrila, da će ti ostati

dvjesta i osamnaest tisuća dolara, htjela sam znati, kako ćeš pregorjeti gubitak milijuna. Dogovorila sam se s gospodinom Pikom — oprosti, moj zlatni Elmere — neka sve uredi tako, da ćeš misliti... oh, Elmere! Bunker te je kroz čitavo vrijeme vukao za nos! I tako se gospodin Pik dogovorio s bankovnim činovnikom, da će ti vratiti ček, jer da je porezna vlast zaplijenila ostatak nasljedstva. Zatim je gospodin Pik prividno telefonirao poreznom utjerivaču u tvojoj prisutnosti... i... i... Elmere, ovdje, gle, imaš svojih dvjesta i osamnaest tisuća dolara i još nešto preko toga! Oh, Elmere, tako si dobar, tako odvažan čovjek! Ljubim te više od sveg. Uzmi me u naručaj i reci mi, da li me još voliš — mnogo mi puta reci, sto puta, tisuću puta i još više i reci mi također, da li mi opraštaš! Od starog Anzela Modija kupila sam njegov dio, koji ima u Trgovačkoj banci, i odsad si ti predsjednik banke. Nitko se ne će smijati na tvoj račun. Oh, moj mili, zar doista misliš, da bi tvoja Nelka nešto takvo dozvolila!«

»Prestani!« zamoli je on. »Ta još ne znaš svega! Još će mi se smijati, još! Zato će se pobrinuti Dorica Gejtvud. Ne može mi ništa dokazati, ali osramotit će me iz same osvete.«

»Ništa ne će učiniti. Pomoću diktografa zabilježila sam sav razgovor, koji si vodio u svojoj kući one večeri, kad ti je došla u posjete s Karlom iz Kolorada. Ja sam bila ona, koja je oboje poslala u hlad, gdje mirno razmišljaju, da je sreća uvijek vrtoglava. Kad budu došli na slobodu, priskrbit ću im vozne karte, da se odvezu iz države. Ne budu li toga htjeli učiniti, priskrbit ću im nove ležaje u državnim zatvorima, jer su te htjeli novčano oštetiti. Oh, ja sam ih upoznala mnogo prije nego ti.«

»Pa zašto si me pustila, da tako dugo trpim? Zašto mi nijesi odmah ispočetka svega rekla?«

Nelka se mekano smješkala.

»U svojem sam nerazboru mislila, da ćeš me mnogo više ljubiti, ako ti dozvolim neograničenu slobodu!«

Elmer je pomaknuo polugu i auto se stao pomicati naprijed cestom. Na prvom je raskršću krenuo na stranu i u sjeni krošnjastih eukalipta zaustavio auto. Mirno se prignuo naprijed i prekinuo električni tok, da su svijetla ugasnula.

»A sad,« rekao je ozbiljnim glasom, »poljubit ću najčudnovatiju djevojku na svijetu! Zatim ćemo se odvesti ravno u San José i još večeras izraditi vjenčanu dozvolu. Sutra idemo k župniku. Hoćemo li naime, da ostanemo u Pilarcitosu i da pošteno dijelimo sreću, ne smijemo više odugovlačiti. Oh, Nelko, dušice moja, kako me možeš tako ljubiti; mene, Nelko, koji... koji... oh, kakav sam nečuven jazavac bio!«

Nelkine su ga ruke obujmile oko vrata.

»Pst! Tiho! Ne ću više da čujem one narodne pjesme!« šaputala je. »Ti moj dragi, stari glupančiću!«

KULTURA

Književnost

René Bazin: »ZEMLJA UMIRE«, roman, preveo V. Rabadan, izdala Knjižnica Dobrih Romana u Zagrebu. Problem sela je raznolik i bogat, a danas kao nikad aktuelan. Eto je i Jeronimsko Društvo izdalo o tom pitanju među svojim izdanjima za god. 1936. knjigu »Diljem sela«, koju je napisao dr M. Ivšić. U Knjižnici Dobrih Romana izišao je nedavno roman najboljeg francuskog pisca seljačkih romana René Bazina: »Zemlja umire«. R. Bazin je umro pred tri godine (1932.) Bio je profesor na pravnom fakultetu katoličkog sveučilišta u Angersu, dugo je vremena živio na selu te duboko upoznao dušu i shvaćanje seljaka. Živio je s prirodom kao i seljak, zapažao je njezino mijenjanje te postao pjesnik, koji će je iznijeti u svojim romanima kao malo ko drugi. Priprosti osjećaji sela, njegove težnje, potrebe, mišljenja — sve je to našlo odjeka u Bazinovim djelima, napose u njegovu romanu »Zemlja umire«, koji je preveden na sve najglavnije evropske jezike. — Zapletaj romana vrlo je zanimljiv i napet. U njemu se bore stare generacije, srasle sa zemljom, koja ih je rodila, i nove, koje se otuđuju i odlaze u svijet tražeći bolju sreću, a ljubav se kao crvena nit provlači kroz sve te zgode i s poezijom sela, koju je tako divno auktor znao doživjeti, zaodjeva cjelinu i daje joj nježan oblik i čar pun života. Roman će sa zanimanjem uzeti u ruke i seljak i građanin, jer u njemu bukti zbiljski život, koji nas sobom vuče i čini, da i mi doživimo svu ljepotu, koju je i sam pisac doživio. — Naslovnu stranicu izradio je poznati hrvatski slikar Kamilo Ružička.

Luka Perinić »MUDRIJAN«, hrvatska dječja priča, izdala Knjižnica Dobre Djece br. 11., cijena uvezano 20 Din. — L. Perinić je već prije za »Knjižnicu Dobre Djece« napisao priču »Dugi Martin«, koja je našla mnogo revnih čitatelja, a sada je evo napisao i još jednu priču, koju će djeca isto tako objeručke prihvatiti. U »Dugom Martinu« sadržaj, zgode i lica nose oznaku fantastičnosti, a upotrebljeni su prizori i bića, koje je narodna mašta sama izmislila. U »Dugom Martinu«, da se dobije iluzija svečanosti i patetičnosti lica govore u stihovima i to — prema ulozi — nar. deseter-cu, osmercu i nepravilnom stihu... »Mudrijan« crpi svoj sadržaj također iz narodnog blaga, no auktor je nastojao, da izbjegne fantastična bića i da cijelu radnju postavi u okvir zbiljskog života. Sav je sadržaj prodahnuo ugodnim humorom, a lica vrlo uspješno karakterizirao. Radi se o Mudrijanu i o tri brata glupaka, koji su htjeli, da imitiraju Mudrijana i da pokradu njegovo znanje i njegov — duh. Mudrijan im se zato osvećuje i uvodi ih u šaljive i teške situacije. On se često nađe u teškim situacijama, ali njegova dosjetljivost, pronicavost i zgodna duhovitost uvijek znadu pronaći sretan izlaz. Na koncu slijedi pouka, koju i glupaci prihvaćaju, da svak u životu i svijetu ima svoje mjesto i svoj zadatak te da se njegova vrijednost mjeri po tome, kako je odgovarao na nj postavljenim zahtjevima. — Priču je vrlo uspješno ilustrirao Kamilo Ružička, koji je ilustrirao i veći dio priča iz Knjižnice Dobre Djece.

JOŠ NEKI HRVATSKI KALENDARI. Dosad smo od kalendara, koji su izašli za g. 1936., prikazali najstariji i najrašireniji hrvatski kalendar »Danicu« i tri isusovačka kalendara, a sada evo da se još na neke osvrnemo:

»Napredak«, hrvatski narodni kalendar za g. 1936., izdaje Hrvatsko Kulturno Društvo »Napredak« u Sarajevu. Urednik mu je Ante Martinović. Imade 240 stranica teksta, 34 stranice društvenih izvještaja i nekoliko stranica slika. Pored beletrističnih stvari, pripovijesti i pjesama, kalendar obiluje člancima naročito povijesnog značaja. Ističu se članci dra. J. Šuteja, M. Perojevića, M. Vanina, I Milićevića, dra. M. Gavazzi-a, dra. L. Petrovića, V. Ćurčića, P. Grgeca, dra. V. Kušana, N. Žica, N. Buconjića, dra. M. Martinovića, A. Šimčika, K. Draganovića, dr. N. Bilogrivića, J. Koprivčevića i t. d. Kalendar se naručuje kod Društva »Napredak« u Sarajevu.

»Kolendar Gospine Krunice« za g. 1936. izdala je dominikanska naklada »Istina« u Zagrebu, a uredio O. Jordan Viculin. Ima 132 stranice. Sadržaj je poučan i zabavan, napose se ističe štovanje Majke Božje, koje provejava kroz dobar dio građe. Kalendar je bogat slikama. Ovo mu je treće godište, a već je stekao brojne čitatelje i sve to više se širi po našim selima i gradovima s mladim kruničarskim pokretom, koji vode dominikovci. Ističu se suradnici: dr. B. Širola, P. Grgec, J. Korner, I. Lendić, dr. R. Horvat, dr. P. Lončar, V. Fortunić, L. Matijaca, Sida Košutić i t. d. Cijena mu je 10 dinara, a naručuje se kod Dominikanskog Samostana, Zagreb (Maksimir).

»Kalendar sv. Petra Klavera« za g. 1936. je misijski kalendar, koji izdaje Družba sv. Petra Klavera u Zagrebu (Draškovićeva ul. 12). Ima tek 36 stranica, ali obiluje člancima i slikama. Čitav je posvećen katoličkim misijama. Cijena mu je 5 dinara. **P.**

AVE MARIA
(K SLIKAMA NA OMOTU)

Izakako smo pred mjesec dana u Zagrebu imali prilike vidjeti (a iza toga i u nekim drugim gradovima) krasni katolički film, »Golgota«, koji je došao iz Francuske, sad evo katolički film stiže iz Poljske. I valja odmah reći, da je taj film lijep i dobar. Izvorni mu je naslov »Marijo, u Tvoje ruke...«, što je kod nas prevedeno u »Ave Maria!« A kada Poljaci misle na Bl. Dj. Mariju, to je dakako Majčica Božja Čenstohovska.

Čenstohova je staro, poznato Marijansko svetište, najveće iza Lurda, a množinom zavjetnih darova nadmašuje Lurd. To krasno barokno svetište vidimo eto sad i u ovom filmu. Pokazano je tim najveće godišnje hodočašće, kada se u Čenstohovi skupilo dvjesta tisuća ljudi. Vidimo i najganutljiviji prizor, kada se na glas srebrenih trublja podiže teški srebreni zastor, te se ukaže stara sveta slika Majčice Čenstohovske sva obložena draguljima.

Glavni, zaključni prizor filma događa se baš za procesije, kada se nosi čudotvorni lik. Poljaci, koji su poslije teškog poniženja i patnja (jer im domovina bila podijeljena među tri neprijatelja) došli opet do svoje države, ljube tu novu Poljsku posebnom ljubavlju, vesele se svojoj vojsci i svojoj avijaciji, pa se to također očituje u ovom njihovu filmu.

Glavni junak Janek mladi je avijatičar, koji pronalazi i neko usavršenje aparata, a taj bi izum mogao silno unaprijediti, avijaciju njegove drage Poljske. Stari neprijatelji Poljaka brzo su saznali za rad tog mladog avijatičara te upiru sve snage, da dođu do novoga izuma

Uporedo s tim Janekovim radom, ili pravo reći, mimo njega, teče tihi život Janekove majke i njene mlade štićenice Marijele. I koliko god je taj život naoko dalek od svijeta, vrijednost se toga skromnog i religioznog života i odgoja očituje — u času najveće teškoće, nužde i očaja, u koji zapada Jane tim, što kod jednog lijeta pada s aeroplanom i ostaje bogalj. Da Janek nema takvu majku i takvu drugaricu života, on bi očajao, a ovako nesamo da nalazi snage za život, nego mu vjera donosi spasenje.

Gledajući taj film, osjećamo, da je stigao iz zemlje stare katoličke kulture i da je u njemu mnogo slavenske duše. Zato će se sigurno svidjeti i kod nas Hrvata svima, koji pođu da ga vide. M. E-n.

NAŠ DOM

Dobar tek

Bakalar. Moči bakalar u vodi pet do osam dana te svaki dan promijeni vodu. Kad je dosta namočen, skini mu kožu i peraje te povadi sve kosti. Na jedan kg bakalara oguli tri četvrt kg krumpira, koji nareži na ploškice. U šerpu slaži jedan red krumpira, pa red bakalara, zatim opet krumpir pa bakalar i slaži tako, dok imaš bakalara. Između tih redova pospi sitno nasjeckanog češnjaka i peršina i posoli. Odozgo polij četvrt litre ulja i osminu litre mrzle vode. To sve pirjaj pokrito jedan sat. Za to vrijeme jedamput promiješaj.

Pastrve. Svježe se potočne pastrve očiste od utrobe, polože u zdjelu i zaliju vrelim octom (sirćetom) te ostave da stoje pol sata. Međutim zavrij dobro osoljenu vodu i u nju saspi pastrve s octom, a da ih ne diraš, te ih ostavi nekoliko minuta u vodi. S. A.

KUHANJE BEZ SOLI

Ako kuhamo bez soli, treba posvetiti naročitu pažnju priredbi jela, da ipak budu tečna. Sve, štogod pirjamo, stavit ćemo na vruće ulje b e z v o d e, dok se ne zažuti. Onda ćemo prema potrebi (često nije ni potrebno) naliti vode, ne mnogo najedamput, već malo pomalo.

Svako povrće i meso zadrži sad više sad manje soli. Te su soli slične kuhinjskoj soli i vrlo su hranjive, no običnim postupkom t. j. kuhanjem one se sasvim izluče. Ako se naprotiv povrće samo opere i izravno bez kuhanja stavi na ulje, soli i druge sastojine, ostat će u povrću te će ovako priređena jela biti, nesamo mnogo hranjivija, već i tečnija i manje će se primijetiti, da nismo stavili kuhinjske soli.

Slično je i s mesom. Ne smijemo ga predugo prati ili možda čak ostaviti u vodi. Kad ga na bilo koji način kanimo prirediti, moramo gledati, da se žilice smjesta zatvore i tako cijeli sok ostane u mesu. To ćemo postići na taj način, da meso stavimo u kipuću vodu, ako ga kanimo kuhati, ili na vruću tavu, žeravicu itd., ako ga kanimo peći.

Kuhanje na ulju imade mnogo prednosti. Ulje je lakše probavljivo od masti i ne upija se tako u jelo kao mast. Uslijed toga i manje potrošimo. Za bolesnika nikako ne valja praviti zafrig. Treba također imati na umu, da jela ne smiju biti masna. U slučaju da je koje jelo suho, možemo, kada ga nosimo bolesniku, staviti mali komadić svježeg maslaca.

Ako bolesnik smije jesti luka, zažutit ćemo najprije luk, a onda staviti povrće. Za vrijeme pirjanja valja posudu pokriti poklopcem — inače voda prebrzo ishlapljuje.

Sve su mirodije zabranjene, ocat također. Ako hoćemo da nam jela budu tečnija, možemo se služiti kuminom.

Tko boluje na jetrima, dobro je, ako mu se sva jela pasiraju.

M. V r k l j a n.

Kućni savjeti

Stari orasi. Da orasi ostanu za svako godišnje doba svježi i tečni, metnu se u jednu posudu i zaliju vrelom, dobro osoljenom vodom, u kojoj ostanu dok se ne ohlade. Orasi se mogu ljuštiti kao oni, koji su posve svježi i istog su okusa.

Svijetli parketi. Želimo li, da novo položene parkete ostanu po mogućnosti svijetle, tad ih iz početka ne smijemo premazati uljem, nego rijetkim lakom. Zatim ih do sjaja laštimo pomoću četke laštitom, napravljenim od voska i terpentina. S. A.

Majka i dijete

Dijete, koje se rodi sa zubima, drže praznovjerne žene, da je posebno nadareno i da će imati neobičnih sposobnosti. Neke praznovjerne žene dapače drže, da takvo novorođenče sa zubima ima i čarobnjačku moć. Takvo praznovjerje treba mudra majka da suzbija.

ŽIVOTNE OPASNOSTI OD ELEKTRIČNE SIJALICE

Ne dotiči se nikada sijalice, ako imaš mokru ruku, ili ako si bosa, ako stojiš na mokrom podu, ili ako ti je obuća mokra, jer takav doticaj može donijeti smrt od električne struje, kojoj je vlaga dobar vodič (slika lijevo). Isto tako se ne dotiči sijalice rukom, ako drugom rukom držiš plinsku ili vodovodnu cijev, jer i to je za život opasno (slika desno)

DOGAĐAJI

7. s t u d e n o g a: Govori se, da će Grčka zato, što je Engleska pomogla, da se grčki kralj Đuro vraća na svoje prijestolje, postati uporište engleske vojne mornarice proti Italiji.
8. U Abesiniji osvojili Talijani grad Makale.
9. Mnogo se radi na sporazumu između Francuske i Engleske. — Prvi talijanski aeroplan nad Adis Abebom, glavnim gradom Abesinije.
10. Poljska ne pristaje, da pogranične sporove između nje i Čehoslovačke riješi međunarodni sud.
11. Govori se, da će Italija zato, što 50 država sprema sankcije proti njoj, prekinuti s tim državama za uzvrat sve trgovačke veze.
12. U Egiptu demonstracije protiv Engleske.
13. Boljševička ruska vlada zabranila graditi nove crkve, kapelice, mešite i sinagoge, pa niti u novim gradovima.
14. U engleskim izborima dobila vlada (udruženi konzervativci i druge neke manje skupine) 423 poslanika, a opozicija 181.
15. U Madžarskoj bivši predsjednik vlade Bethlen ustaje oštro protiv Gömbösove diktature.
16. Mussolini oduzeo dosadašnjem vrhovnom zapovjedniku talijanske vojske u Abesiniji generalu De Bonu ratno zapovjedništvo i predao ga maršalu Badogliu, jer se Mussolini nadao boljim uspjesima.

LY-TAI-FU GOVORI

O BORBI BIKOVA

Primio sam jutros od rođaka Ten-Pai-Fua, narodnog poslanika u Mudrom Vijeću, pismo obrubljeno crnim rubom. Evo što mi rođak piše:

Poštovani rođače Ly-Tai-Fu!

S tugom u srcu javljam Vam žalosnu vijest o odmetnuću Vašeg brata, a moga rođaka Van-Či-Fua. Dobro kaže Mudra Knjiga: »Ne vjeruj rođaku, koji ti je ispjevao sonet o imendanu; za rođendan će ti zapaliti kuću.« Na sramotu i zgražanje čitave porodice rođak je jučer javno vrdnuo. Opsovao je ljubljenomu deklaraciju i prešao k neprijateljima domovine. Navečer je skinuo sliku premiloga sa zida i bacio je u kanal na očigled svih susjeda, a na njeno je mjesto objesio portret doktora Mi-Jana, onoga s očalima, koji uzgaja krave.

Kad sam jutros saznao, što se desilo, otišao sam ravno u njegov stan. Jedva sam se progurao do njega. Svi susjedi — japanske propalice — nagrnuli su u kuću, da mu čestitaju, da mu donose cvijeće i da ga grle sa suzama u očima, kao da se povratio s gornjega svijeta.

»Što si učinio, nesretni sine slavne porodice?« viknuo sam odmah s vrata.

Nisam nažalost dospio da kažem sve, što mislim. Žena rođakova, Vaša šurjakinja, a moja rođena sestra, počela je da viče:

»Izbacite gubavca! Ne dopustite, da okuži zrak ove čestite tibetanske kuće!«

Mislim, da me je i udarila po glavi svetom zdjelom za čaj. Nakon nje počeli su i ostali da me preslušavaju po čitavom tijelu. Vi znadete, da sam ja čovjek nesigurne noge i trepetljiva zdravlja, pogotovo nakon stradanja za narod po zborovima. Dospio sam u dvorište sasvim maglen i jedva sam pogodio put do kuće. Prokleti Japančići iz ulice okupili su me jajima na štetu domaćeg izvoza i mog tjelesnog dostojanstva.

Iskreno Vam kažem, da se ni u snu nisam nadao, da će se Vaš brat, a moj rođak ponijeti prema meni, kao da sam propali ministar predsjednik ili bivši gradonačelnik. A ja mislim, da nije ni časno izvesti mirna čovjeka rođaka na more, a onda iskočiti iz lađe i otplivati na kraj. Poznata vam je moja struka: od oca sam naslijedio bačvariju i čitav život sam prodavao burad. Na nagovor Vašeg brata počeo sam se brinuti za spasavanje domovine i narodno jedinstvo. Teška srca sam se odlučio na to, jer je narod stoka, pa ga je teško spasavati. A za sav trud i idealizam čovjek je i slabo plaćen: pola svote, koju sam dobio od dnevnica, otišlo je na liječnike poslije zborova. Mislim, da se kod vas narodno jedinstvo bolje plaća.

Sad kad me je Van-Či-Fu na pravdi Boga izdao, čini mi se, kao da mi je desna ruka odsječena. Vi znate, što je politički život: uvjerenja se mijenjaju svaki mjesec, pa ako se čovjek nespretno maši i dohvati krivo uvjerenje, kroz nekoliko dana je gotov prosjak.

Većina nas u Mudrom Vijeću trajemo dane u strahu Božjemu i stidu ljudskomu. Kad im se svidi, pozovu nas kao ovce i strpaju u klupe da glasujemo. Prošla su ona lijepa vremena, kad se čisto i jasno znalo, tko je za domovinu i jedinstvo, a tko nije. Danas se svaki predsjednik kluba sa pet članova gruva šakom u prsa i dovikuje nam, da smo izdajice i da će narod s nama obračunati. Mi drhćemo kao prut na vodi i glasamo kud koji: čas za premiloga, čas za bivšega, čas za onoga, koji prijeti, da će biti budući. Ja više i ne mislim, kamo da glasam: kupio sam nekoliko kuglica razne boje, svaku boju nazovem imenom jednog kluba pa vučem iz džepa i glasam. Drugi izvlače dulje i kraće šibice, a neki se kockaju pa glasaju po broju točaka. Kad uđe u dvoranu podvornik s kakvom kuvertom, svi zamremo od straha, nije li u njoj dekret o raspuštanju. Kad otvore kuvertu i pročitaju, odišemo kao ronci.

Oni glavni, koji vode narod i predsjedaju spasavanju domovine, sasvim su podivljali. Nekidan je jedan iz grupe premiloga doviknuo drugomu:

»Šuti, lopužo, sa petnaest glasova si izabran. U čije ime ti govoriš?«

»Ako je i petnaest, bili su živi. A tebe su birali mrtvi. Imaš li možda interpelacije za popravak groblja, lešino japanska?«

Katkada jedan drugomu šakama i stolicama naravnavaju uvjerenje.

Jutros, kad su se birali odbori, dogodila se velika sramota. Moj desni drug iz klupe, koji je glasao po šibicama, naglo je poludio. Odjurio je do predsjedničkog stola, izvadio nekoliko hiljada jena i počeo da urliče:

»Ovo ste mi dali, da za vas glasam!«

»Tko ti je dao?« počeli su da jauču narodni ujedinitelji.

Onakve buke nisam u životu vidio. Iako je svakome bilo jasno, da je siromah čovjek sišao s pameti — jer kako bi mu inače palo na um, da vraća teško zasluženi novac — počeli su da ga ispituju kao zlikovca. Umalo da ga nisu zagušili oni, koji tvrde, da narod treba džabe ujediniti.

Eto u takvom času napustio me je Van-Či-Fu, Vaš brat, a moj rođak. Ovako samom glava mi se mućka od uvjerenja. Bojim se, da ne ću dugo izdržati.

Vama, gospođi i dječici šalje srdačne pozdrave

Ten-Pai-Fu.

Tkanine za ženske ogrtače:

24011 Moderna uzorkovana tkanina za štrapac kostime i suknje u sivoj i smeđoj boji, šir. 130 cm met Din **24·—**

24012 Uzorkovana tkanina za ogrtače u sivoj ili smeđoj boji, šir. 140 cm met. Din **44·—**

24013 **Vunena jednobojna** tkanina za ogrtače i kostime u crnoj, smeđoj i teget boji, šir. 140 cm met Din **44·—**

24013 **Vunena** „Panama" tkanina za ogrtače i kostime u sivoj i smeđoj boji šir. 140 cm met. Din **46·—**

24014 **Vunena** „Diagonal" jednobojna tkanina za ogrtače i kostime u crnoj, smeđoj i teget boji, šir. 140 cm met. Din **50·—**

24015 **Vunena** „Bukle-tkanina za ogrtače i kostime u boji crnoj, smeđoj i teget-plavoj šir. 140 cm met D **52·—**

24016 **Sukno** jednobojno za ogrtače i kostime u crnoj i teget-plavoj boji šir. 140 cm met. Din **60·—**

24017 **Vunena „Bukle" tkanina** za ogrtače u sivoj boji, širina 140 cm met. Din **70·—**

24018 **Vunena „Velour" tkanina** za ogrtače u sivoj i smeđoj boji šir. 140 cm metar Din **78·—**

24019 **„Bukle" melirana tkanina** sa „Angora" dlačicama za ogrtače i kostime u crnoj smeđoj i plavim bojama šir. 140 cm met. Din **75·—**

24020 **Jednobojan vuneni Velour** za ogrtače u svim bojama šir. 140 cm met. Din **85·—**

24021 **„Ratine" vunena tkanina** za ogrtače i dječje kaputiće u smeđoj sivoj i teget boji šir 140 cm Din **85·—**

24022 **Vuneni Velour Diagonal** za ogrtače u uzorkovanoj crnoj, plavoj ili zelenoj boji šir. 140 cm metar Din **85·—**

24023 **Vuneni „Bukle"** za ogrtače i kostime u jednoj boji i melirano, u crnoj plavoj i smeđoj boji, šir 140 cm met. Din **90·—**

24024 **Čisto vuneni „Diagonal Velour"** za ogrtače u crnoj, smeđoj, zelenoj i tamno-plavoj boji, šir. 140 cm m Din **120·—**

Od svake slike šaljemo po zahtjevu lijep izbor originalnih uzoraka tkanina besplatno na ogled.

Mušterijama izvan Zagreba šaljemo robu pouzećem, a franko počam od **Din 250·—** *Kod narudžbe dovoljno je pisati: pošaljite mi iz oglasa „Obitelji" roba broj . . . . . uz cijenu od Din . . . . .*

Kastner i Öhler, Zagreb

DOBRIJAN U ABESINIJI

9.

Čika se Dobrijan prevario u računu i došao do uvjerenja, da je vrlo dobro govorio njegov pokojni stric Gašo, kad je neprestano ponavljao:

»Pust' magarca, neka te vuče, samo ako on to hoće, jer je uvijek ugodnije putovati na tuđim nogama, kao što je ugodnije živjeti od tuđe muke i državnih novaca.«

Vukao je svoju ratnu opremu, a niz tijelo mu je curio znoj kao tropska kiša. Susreo je najprije nekog garavog mladića, koji je zavijao kao ranjena zvijer. Smilio mu se čika Dobrijan i zaboravivši svoje nevolje pristupi mu s pitanjem:

»Što ti je, nesretni mladiću? Ja sam spremam da ti pomognem.«

»Ne trebam ja tvoje pomoći!«

»A zašto onda zaviješ, kao da si izišao ispod mlinskog kamena?«

»Ja ne zavijam, nego pjevam najljepšu našu rodoljubnu pjesmu.«

»Pričaj ti to svome ćaći,« reče čika u sebi. »No kad si toliko beoast, pa ne uzimaš pomoć, koju ti nudim, a ti crkni! Dobro je moj pokojni stric Gašo govorio: Ko odbija šećer, koji mu nudiš, metni mu u kavu — papar.« No garavom mladiću nije od svega toga ništa spomenuo, tek ga je pitao, kuda se najkraćim putem ide u Abesiniju. Mladić mu je pokazao nadesno.

»Hvala,« rekao mu je čika, a u sebi je pomislio: »Ti bi sad htio mene nasamariti, ali me nisu nasamarili ni pametniji od tebe...«

I krenuo je napred, a ne nadesno. Tek u zoru drugoga dana susreo je neku ženu, koja mu je također kazala, da se u Abesiniju ide nadesno... Čika Dobrijan nerado sluša žene, ali je ovoga puta bez riječi krenuo nadesno. Najgore mu je kod svega toga bilo, da je morao preći preko onog prokletog Sueskog kanala, jer je u svom uzrujanju uzeo krivu obalu te se od Abesinije odmicao, namjesto da joj se primiče.

»Kad sam već ovdje, šteta bi bila da ne pogledam egipatsku sfingu i piramide,« reče čika Dobrijan i odvuče sav svoj ratni materijal do tih čudnovatih građevina, pod kojima je Napoleon hrabrio svoje vojnike. Popeo se na vrh piramide, pogledao naokolo i sam sebi klicao:

»Dobrijane, četrdeset te vjekova gleda; pazi, da ne napraviš kakvu glupost!

A kad je silazio, spotakao se i ljosnuo.

»Da, to sam prvu glupost napravio.... počeo sam silaziti s lijevom nogom...«

Iza toga ode ravno prema sfingi. Čuo je za više puta za egipatsku sfingu, a čuo je i da je mudra te da

znade savjetovati čovjeka u neprilici. Počeo je misliti, kako da je oslovi, a našavši se blizu nije smogao ni riječi. Mogao je tek izdaleka da joj pogleda u oči, iz kojih se nadao mudru savjetu. Ali sfinga je šutjela kao i prije. Dobrijan je buljio u nju s raznih strana, a kad je ogladnio, otkreše: »Velike li muke biti mudar, ako tako blesavo gledaš i šutiš!« Razgnjevljen otide.

Kad su čika Dobrijanu rekli, da do Abesinije ima još nekoliko tjedana puta, uhvatio se za glavu i pomislio, da mu je najbolje povratiti se kući. No ipak se predomislio i stao razmišljati, kako da se dočepa svoga cilja... U pomoć mu je došao neki ciganin, koji je vodio na uzici devu te na svaki način htio, da je čika uzme.

»Ti si je nekome ukrao?« govori mu Dobrijan.

»Nisam, nego ih imam previše, pa ne znam, kud bih s njima.«

I naš čika Dobrijan dobio je u zamjenu za nož, rubac, tropski šešir i globus — divnu jednogrbu devu. Sve je svoje stvari metnuo na nju, a zatim je sam zajahao, zapalio lulu i krenuo kao kakav maharadža prema — Abesiniji.

(Nastavit će se.)

MALO ŠALE

Kućanske upute. Gospođa Klupčićeva došla je k susjedi da se uputi, kako se nasađuju i legu pilići. Gospođa Zloradova sve joj natanko razjasni i naposljetku sve skupi u jednu: »Nemojte dakle zaboraviti, da kvočka sjedi tri nedjelje na kokošjim, a četiri na pačjim jajima.«

Gospođa Klupčićeva zahvali, ode kući i nasadi kvočku. Četrnaest dana išlo je sve dobro, ali onda je morala otputovati i reče sluškinji:

»Jaga, moram na petnaest dana otputovati. Zapamtite dakle: ako bi kvočka htjela sjedjeti dulje od tri nedjelje, vi je samo skinite s jaja. Ja ne ću da imam pačiće.«

Hulja je novac! »Što ti kaniš, susjede, sa šljivama ove godine? Hoćeš li sušiti ili rakiju žgati?«

»Nije mi ni otac sušio šljiva. Od suhih šljiva i grlo suho.«

»Ma pomisli, kolika je pecarina? Za suhe šljive možeš uhvatiti gotovine te kupiti rakije a još će ti štogod ostati.«

»E! Hulja je novac! Mogao bih se prevariti, pa kupiti gunjac za zimu!«

Moderno. P r v a: »Samo da znam način, kako bih svoga muža odučila od pušenja!«

D r u g a: »Zašto? Pa ti i sama strastveno pušiš.«

P r v a: »Baš zato. Zamisli samo, koliko novaca mi oboje trošimo za pušenje!«

Pametniji popušta. F e r e k (sam sobom): »Kaj bi pil još pol litre?«... Želudac mi veli, da bi, glava pak veli, da ne bi. Glava je navek spametnejša od želuca, ali pametnejši opet furt popušća! Anda bumo daklem još pili...«

Ilustrovani tjednik „Obitelj" izlazi svake nedjelje. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji" Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536 „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Dezelićeva ul. 2.

PROCESIJA U ČENSTOHOVI, NAJVEĆEM POLJSKOM GOSPINOM SVETIŠTU
Prizor iz filma „Ave Maria"